

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

AJANKOHTAISTA ELINIKÄISESTÄ OHJAUKSESTA nro 8, Syyskuu 2018

TERVETULOA ELINIKÄISEN OHJAUKSEN AJANKOHTAISKATSAUKSEN PARIIN	2
OPISKELIJAN OIKEUS HENKILÖKOHTAISEEN OHJAUKSEEN VAHVISTUU LUKIOSSA	3
TNO-FOORUMIN VERKOSTOTAPAAMINEN TAMPEREELLA 20.-21.9.2018	5
OHJAAMOJEN VAKIINNUTTAMISEN VAUHTI KIIHTYY	7
KATSAUS POHJOIS – SAVOSTA: OIKEAAN AIKAAN, OIKEASSA PAIKASSA – ”OIKEIDEN” IHMISTEN KANSSA?	8
PISA 2015: ALUEELLISET EROT JA OPPILAANOHJAUS?	11
TIETO- JA VIESTINTÄTEKNOLOGIAN OHJAUSKÄYTTÖÖN KESKITTYNYT KANSAINVÄLINEN KESÄKOULU OLI MENESTYS	12
KIRJOITUSOHJEET AJANKOHTAISKATSAUSTA VARTEN	13

TERVETULOA ELINIKÄISEN OHJAUksen AJANKOHTAISKATSAUKSEN PARIIN!

Tässä ajankohtaiskatsauksessa kerromme ohjauksen asemasta uudessa lukiolaissa sekä alueellisten ELO-ryhmien valmistautumisesta tulevaan maakuntauudistukseen. Ohjaamot ovat vakiinnuttamassa tehtäviään ja kehittämässä uusia työmuotoja valtakunnallisissa projekteissa. Jyväskylässä järjestettiin elokuussa kolmas kansainvälinen kesäkoulu teknologian käytöstä ohjauksessa. Valtakunnallinen PISA 2015 raportti tarkastelee alueellisten tulosten ja nuorten uratavoitteiden yhteyttä.

Valtakunnallinen ELO-ryhmä päätti syyskuussa 2018, että tämän ajankohtaiskatsauksen toimitus siirtyy toistaiseksi eVOKESin tehtäväksi Jyväskylään. Tämä on ensimmäinen uuden toimituskunnan ajankohtaiskatsaus, ja jatkamme kanssanne yhteistyötä ELO-ryhmän vahvistaman viestintäsuunnitelman mukaisesti.

Antoisia lukuhetkiä!

Uutiskirje löytyy Pedanetistä osoitteesta
<https://peda.net/hankkeet/elotori>

OPISKELIJAN OIKEUS HENKILÖKOHTAISEEN OHJAUKSEEN VAHVISTUU LUKIOSSA

Uusi lukio – lukiolainsäädännön uudistaminen

Kesällä 2018 hyväksytty uusi lukiolaki vahvistaa yleissivistystä ja edistää nykyistä laajempien opintojaksojen ja oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä. Lukiolaisten hyvinvointia ja jaksamista tuetaan. Lisäksi sujuvoitetaan siirtymistä jatko-opintoihin. Lukiokoulutusta uudistetaan vastaamaan entistä paremmin jatko-opintojen, tulevaisuuden työelämän ja kansainvälisyyden vaatimuksiin. Uusi laki tuo opiskelijoille lukuisia parannuksia. Opiskelijoiden mahdollisuudet henkilökohtaiseen opinto-ohjaukseen ja oppimisen tukeen paranevat.

Lukiokoulutus säilyy jatkossakin yleissivistävänä ylioppilastutkintoon johtavana kolmivuotisena koulutuksena. Oppimäärien mitoituksen perusteeksi tulevat kurssien sijaan opintopisteet. Yksi kurssi vastaa kahta opintopistettä, joten nuorille tarkoitettu oppimäärä on vähimmäislaajuudeltaan 150 opintopistettä.

Tavoitteena on, että lukiossa voidaan jatkossa opiskella vastaisuudessa laajempia ja oppiainerajat ylittäviä opintokokonaisuuksia, joissa voi olla on eri oppiaineiden sisältöjä. Opintojaksot voivat olla myös nykyistä kurssia pidempiä. Opintojen sirpaleisuus, josta kurssimuotoista lukioita on syytetty, vähenee.

Opiskelija saa jo lukio-opintojen aikana mahdollisuuden tutustua korkeakoulutukseen, eri aloihin ja opintojen edellyttämiin valmiuksiin. Kurkistus korkea-asteen opintoihin helpottaa alan valintaa ja antaa tietoja, mitä korkeakouluopiskelu vaatii. Lukioden ja työelämän yhteistyö lisääntyy. Opiskelijalla on myös mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan. Kaikki nämä uudistukset myös lisäävät opiskelijan mahdollisuuksia lisätä tulevaisuustietoisuuttaan, mikä parantaa hänen jatko-opintoihin hakeutumistaan ja työelämään orientoitumistaan.

Opiskelijan tukeminen

Opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Opinto-ohjaus vastaa jatkossa entistä paremmin yksilöllisiin tarpeisiin

Opintojen ohjaus muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Ohjauksen resursoinnista vastaa koulutuksen järjestäjä.

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada opinto-ohjauksen oppiaineen opetuksen lisäksi säännöllisesti tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta. Opiskelijalla, jonka opiskeluoikeus lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai joka on ilmoittanut eroamisestaan, on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa. Säännös on uusi ja tarpeen lukio-

opintojen keskeyttävien opiskelijoiden ohjaamiseksi muihin opintoihin ja mahdollisen syrjäytymisvaaran minimoimiseksi.

Myös nivelvaiheen ohjaus vahvistuu

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Lukion opinto-ohjaajilla ei ole ollut velvollisuutta seurata lukiokoulutuksen oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittaneiden henkilöiden myöhempää sijoittumista jatko-opintoihin. Koska tällaisesta tehtävästä ei ole ollut säädetty laissa, opinto-ohjaajilla ei ole myöskään ollut oikeutta saada tietoa opiskelijoiden hakeutumisesta ja sijoittumisesta. Uudistuksen myötä lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella henkilöllä, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin liittyvää ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa oppimäärä on suoritettu. Ohjausta ei olisi välttämätöntä antaa juuri siinä oppilaitoksessa, jossa opiskelija on lukiokoulutuksen oppimäärän suorittanut. Koulutuksen järjestäjä voisi myös toteuttaa ohjauksen keskitetysti. Ohjausta annetaan pyydettyä.

Henkilökohtainen suunnitelma ohjauksen välineenä

Lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Suunnitelma laaditaan oppilaitoksen opetushenkilöstön tuella opintojen alussa ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä. Aiemmin henkilökohtaisesta opintosuunnitelmasta oli määrätty opetussuunnitelman perusteissa, mutta asian tuominen lakiin vahvistaa opiskelijan oikeutta henkilökohtaiseen ohjaukseen.

Teksti: Opetusneuvos Heikki Blom, Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lukiolaki (714/2018). <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180714#Pidp446269632>

Hallituksen esitys HE 41 2018 vp.

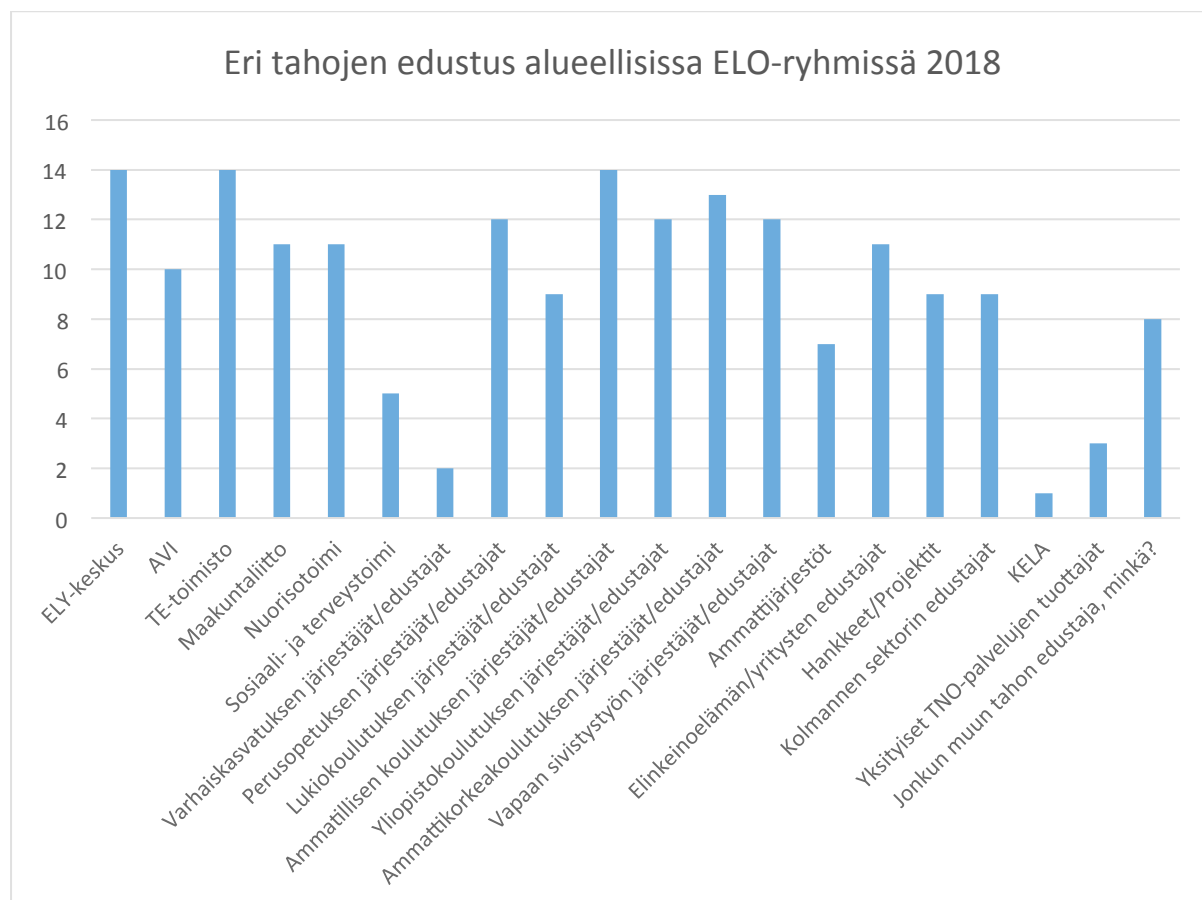
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_41+2018.aspx

TNO-FOORUMIN VERKOSTOTAPAAMINEN TAMPEREELLA 20.-21.9.2018

Tampereella 20.-21.9.2018 järjestetyn vuosittaisen TNO-foorumin tavoitteena oli arvioida maakuntahallinnon valmisteluvaiheen vaikutuksia tieto- neuvonta- ja ohjaustyöhön ja miettiä tapoja, joilla voitaisiin vahvistaa ELO-toimintaa alueellisessa yhteistyössä. Tapahtumassa pohdittiin myös ELO-ryhmien, Ohjaamojen ja valtakunnallisen ELO-ryhmän yhteistyön tiivistämistä. Kaksipäiväisellä foorumilla oli mukana lähes neljäkymmentä osallistujaa, ja perjantain ohjelmaa oli mahdollisuus seurata verkon välityksellä.

Alueellisten ELO-ryhmien kokoonpano 2018

Foorumille osallistuvilta ELO-ryhmiä pyydettiin tietoa, mitkä tahot ovat tällä hetkellä edustettuina alueellisissa ryhmissä syyskuussa 2018. Näyttää siltä, että aiempiin selvityksiin (Saukkonen & Halmiala 2015) verrattuna ELO-ryhmien kokoonpano on monipuolistunut viimeisen kolmen vuoden aikana. Useimmiten ryhmissä ovat edelleen edustettuina ELY-keskukset, TE-toimistot, AVI:t esikä eri koulutusasteiden edustajat. Aiempaa useammin mukana ovat nyt mm. ohjaamot, maakuntaliitot, sosiaali- ja terveystoimi, elinkeinoelämän edustajat, kolmas sektori sekä yksityiset palvelun tuottajat. TNO-päivien yhteydessä keskusteltiin, että kaikkiaan alueellisissa ELO-ryhmissä on yli 200 asiantuntijan joukko, jolla on mahdollista toimia aloitteellisesti laadukkaiden monialaisten TNO-palvelujen kehittämiseksi osana aluehallintouudistusta.

ELO-ryhmien valmistautuminen maakuntaudistukseen

TNO-foorumin pöytäkeskusteluissa todettiin, että ELO-ryhmät ovat pyrkineet aktiivisesti osallistumaan maakuntavalmisteluun ja saamaan ohjauksen merkitystä näkyväksi alueillaan. Ohjauksen toimijoita on pyritty saamaan mukaan valmistelussa mukana oleviin työryhmiin ja alakohtaisiin asiantuntijaryhmiin ja vastaavasti valmistelussa mukana olevia tahoja on kutsuttu ELO-ryhmien kokouksiin. Vuoropuhelua on käyty lisäksi muutosjohtajien tapaamisissa. Lisäksi ryhmät ovat laatineet kannanottoja meneillään oleviin lakivalmisteluihin.

Alueilla tehtävän työn rinnalle osallistujat kokivat tarpeelliseksi Valtakunnallisen ELO-ryhmän tuottaman tiedotteen, jossa tarkasteltaisiin ohjauksen ja monialaisten ELO-ryhmien tehtävää myös tulevassa hallintorakenteessa. Tässä dokumentissa olisi myös tarpeen kuvata tähän mennessä saatuja tuloksia monialaisen verkostotyön hyödyistä alueilla. Vaikka organisaatiot mahdollisesti muuttuvat, tärkeintä olisi muistaa asiakaslähtöisyys palvelujen suunnittelun perustana.

Osallistujat kokivat ohjauksen edistävän positiivisia tulevaisuusnäkyviä. Parhaimmillaan hyvin toimivat TNO-palvelut näkyvät alueilla työvoiman tarpeen ja osaavan työvoiman parempana kohtaantona ja sujuvina siirtyminä. Yhteistyön kautta on mahdollista parantaa palvelujen kattavuutta. Ohjaamotoiminnan vakiintuminen nähtiin konkreettina esimerkkinä yhteistyöstä ja tätä toimintamallia haluttiin kehittää edelleen kaikenikäisten palveluksi. Lisäksi ELO-brändi on tarpeen mukauttaa uudeksi, ajan hermolla olevaksi joustavaksi palvelukonseptiksi.

Muutoksen edetessä valtakunnallisen ELO-ryhmän jatkuminen koettiin erittäin tarpeelliseksi. Valtakunnallinen ELO-ryhmä voi luoda hallinnonalojen yhteisiä suuntaviivoja, jotka silti sallivat alueelliset toteutukset. Ministeriöiden yhteistoiminta voi myös torjua myös alueellisten siilojen muodostumista. Valtakunnallista toimijaa tarvitaan alan toimijoiden jatkuvan oppimisen, sekä arviointi- ja tutkimustiedon kokoamiseksi ja tuottamiseksi yhteiseen käyttöön.

Osallistujat toivoivat, että verkostotapaamisia jatketaan myös tulevina vuosina. Verkkokokousten rinnalla yhteiset keskustelut saman pöydän ääressä tuovat myös jatkuvuutta toiminnalle tilanteessa, jossa organisaatiot ja ihmiset vaihtuvat. ELO-verkoston tapaamisten lisäksi toivottiin laajempaa kansallista alan toimijoiden ja päättäjien yhteistä verkostotapaamista.

Teksti: Projektipäällikkö Raimo Vuorinen, Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto **Teksti:** raimo.vuorinen@jyu.fi

TNO-foorumin esitykset ja tiivistelmät pöytäkeskusteluista ovat saatavilla ELO-torilta:

<https://peda.net/hankkeet/elotori/tno-foorumit/2018/t2t>

OHJAAMOJEN VAKIINNUTTAMISEN VAUHTI KIIHTYY

Ohjaamo-toiminnan alusta asti on ollut näkyvissä, että tämän tyyppiselle monialaiselle ohjaukselle on ollut iso tilaus sekä nuorten että ammattilaisten parissa. Raha tai pakko eivät ole olleet keskeisiä ajureita Ohjaamo-verkostojen synnyssä, vaan uudenlainen palvelukulttuuri, jossa ennakkoluulottomasti kokeillaan verkostomaisia ratkaisuja nuorten palvelutarpeisiin. Ohjaamopäälliköiden päivillä keksittiin uusi slogan: ”Ohjaamossa luukutamme vain musiikkia!”

Ohjaamo-palvelu laajenee ja syvenee

Kun nykyinen ESR-hankekausi on loppupuolellaan, voimme jo nyt todeta, että Ohjaamo-konsepti on ollut menestystarina. Syksyllä on toiminnassa n. 50 Ohjaamoja ja ainakin 10 on valmisteluvaiheessa. Kohtaamo-hankkeessa nähdään isona haasteena alueellisen Ohjaamotoiminnan mallinnus, jota tehdään loppuvuoden aikana palvelumuotoilijoiden avustuksella ja tarjotaan aineistona tulevien maakuntien valmistelijoille ja koordinaattoreille. Erityisesti pienet kunnat ovat yhä enemmän aktivoituneet Ohjaamoiden perustamisessa, jolloin tulevaisuuden haasteena maakunnissa on kuntien yhteistyön tukeminen monialaisten ohjauspalvelujen saavutettavuuden turvaamiseksi.

Hankehenkilöstön määrä Ohjaamoissa on vähenemään päin hankekauden loppua kohden, mutta kuntien ja valtion henkilöstömäärä lisääntyy. Lukuja selittää hallituksen viime vuoden merkittävä panostus toiminnan vakiinnuttamiseen vuosina 2018-2019 (20milj.€), joka on osaltaan innostanut myös kunnat lisäämään vastuutaan ja varmistamaan Ohjaamojen toiminnan jatkuvuuden. Hallitus on myös myöntänyt lisärahaa psykososiaalisen tuen mallintamiseen Ohjaamoissa. Sitä koordinoi vuosina 2018-2019 ONNI-hanke. Muita Ohjaamoja varten rahoitettuja (ESR)hankkeita ovat:

- **TESSU** - monialaisen yhteistyön valmennus → 3/2019
- **OSMO** - monikulttuurisen osaamisen edistäminen → 2/2019
- **URAA!** - koulutushanke uraohjausosaamisen edistämiseksi → 8/2020

Uusia avauksia markkinointiin ja tutkimukseen

Ohjaamojen viestinnässä otettiin iso hyppäys saamalla Justimusfilms kumppaniksi nuorille suunnattuun markkinointiin syyskuussa. Tätä kirjoitettaessa Ohjaamoja markkinoivaa Youtube-videota <https://www.youtube.com/watch?v=IErL3xnQg70&t=1s> #justimusfilms #haveyouseenhannu on ladattu 212 000 kertaa

Kohtaamo on valmistelemassa Ohjaamojen ja viestintätoimisto Ellun Kanojen kanssa Ohjaamojen viestintäohjeistusta avuksi sekä verkostoviestintään että nuorille suunnattuun markkinointiin.

Tutkimuksen saralla on valtakunnallisen tiedonkeruun ohessa alkamassa tutkija Mirja Määtän vetämänä 2-3 vuoden seurantatutkimus liittyen nuorten saamaan tukeen työllistymisessä ja työelämäohjauksessa Ohjaamon asiakkaina. Ohjaamoja koskevia tukijatapaamisia järjestetään edelleen. Ensi vuonna julkistaan myös artikkeli- ja puheenvuorokirja työnimellä ”Tutkittu ja tulkittu Ohjaamo”. Kirjoittajakutsu lähtee lokakuun alussa ja abstrakteja toivotaan joulukuussa.

Teksti: Projektipäällikkö Pasi Savonmäki, Kohtaamo-hanke, pasi.savonmaki@ely-keskus.fi

Vipuvoimaa
EU:lta
2014-2020

Lisää tietoa: kohtaamo.info, ohjaamot.fi, Twitter: @Kohtaamo_ESR, Youtube: Kohtaamo hanke; Instagram: Ohjaamot, Kohtaamo

KATSAUS POHJOIS – SAVOSTA: OIKEAAN AIKAAN, OIKEASSA PAIKASSA – ”OIKEIDEN” IHMISTEN KANSSA?

Toimivan ohjaustoiminnan perusta on juuri tuossa otsikon kysymyksessä: onko ohjausta oikea-aikaisesti saatavilla niille tahoille paikoissa, jotka ohjausta tarvitsevat? Kuulostaa yksinkertaiselta, mutta sisältää joukon jatkokysymyksiä – mikä on oikea aika, kuka sen määrittelee, miten ja kenen toimesta ohjaustarve tunnustetaan ajallaan, mistä tiedetään mikä on oikea paikka, kenen pitäisi toimia ja missä roolissa, miten ohjaustoimijoina osataan ohjata ”oikeaan”, mistä hyvä, onnistunut ohjaus tunnustetaan jne. Pohjois – Savon ELO- verkoston ohjaustoimintaa on rakennettu yhdessä näiden peruskysymysten äärellä.

Yksi keskeinen tavoitteemme Pohjois-Savossa on paitsi ohjauksen osuvuus ylipäänsä, niin erityisesti sen työelämäosuus. Olemme ELOssa pohtineet ja hakeneet yhdessä ratkaisuja ajankohtaisiin, keskeisiin haasteisiin Pohjois-Savon työelämän ja koulutusmahdollisuuksien vuorovaikutuksen näkökulmasta. Työelämän osaamistarpeet muuttuvat vauhdilla, avoimien työpaikkojen määrä kasvaa ja osaavista työntekijöistä on pulaa.

Pidimme keväällä 2017 Kuopiossa seminaarin ”Koulutuksen kärki kohti osuvaa työllistymistä”. Seminaarin osallistui noin 70 henkilöä. He edustivat laajasti Pohjois- Savon eri alueita ja toimijoita. Osallistujia oli koulutusorganisaatioista, erilaisista yrityksistä sekä Elyn ja TE-puolen sektorilta. Päivän ohjelman olimme rakentaneet niin, että käsitelimme ensin asioita valtakunnallisella tasolla, sitten maakunnallisella ja työntantajatasolla sekä uuden työelämämahdollisuuden löytäneen toimijan tasolla. Asiantuntijat alustivat mm. aiheista työelämän osaamistarpeet ja muutostrendit, tulevaisuuden tekeminen ja sen ennakointi, aikuiskoulutuksen ennakointi, työelämätarpeista ja koulutuksesta yrityksen ja yrittäjäksi päätyneen henkilön näkökulmasta (koulutuksen kautta työelämään). Päivänaiheiden käsittely keskusteluineen tiivistettiin visualisoituna piirroksena jatkotyöstämistä varten.

URAOHJAUSOSAAMISEN KEHITTÄMINEN OHJAAMOISSA – URAA! -PROJEKTI KÄYNNISTYY

Ohjaamot ovat muodostumassa vakiintuneeksi osaksi ohjauksen kenttää ja niiden toimintaa tuetaan ja kehitetään eri näkökulmista muuan muassa erilaisten projektien toimesta. Ohjaamojen monialaisen yhteistyöosaamisen kehittymistä on tuettu TESSU - Tehdään yhdessä ohjausta (ESR) –projektissa (2015-2018), jonka havaintojen ja tulosten pohjalta syntyi tarve Ohjaamotoimijoiden uraohjausosaamisen kehittämiseksi.

Tuloksellinen koulutukseen ja työllistymiseen tähtäävä asiakastyö vaatii ohjaajilta aitoa monialaista uraohjauksellista osaamista. Monialainen uraohjaus tarkoittaa eri hallinnonalojen yhdyspinnoilla työskentelyä ja yhdessä tekemistä Ohjaamon asiakkaiden toimijuuden ja pitkäjänteisten urasuunnitelutaitojen kehittämiseksi. Ohjaamojen asiakkaiden tarvitsema monialainen uraohjaus ei voi olla yksittäisen työntekijän tai tietyn taustaorganisaation työntekijän vastuulla, vaan jokaisella Ohjaamossa työskentelevällä tulee olla uraohjausosaamista.

Uraohjauksen tarve on elinikäistä ja se voidaan nähdä jatkumona, jossa ohjausta tulisi tarjota kaikille sitä tarvitseville riippumatta siitä, ovatko he koulutuksen piirissä, työelämässä tai työelämän ulkopuolella. Uraohjauksen avulla nuorta tuetaan tekemään omaa elämäänsä ja tulevaisuuttaan koskevia valintoja ja päätöksiä sekä edistetään nuoren yhteiskunnallista osallisuutta. Laajimmillaan uraohjaus on kokonaisvaltaista nuoren itsetuntemuksen ja toimijuuden kehittymisen tukemista, eräänlainen elämänsuunnittelun tila.

URAA! -koulutukset

URAA! – Uraohjausosaamisen kehittäminen Ohjaamoissa -projekti (ESR) vahvistaa Ohjaamoissa työskentelevien asiantuntijoiden ja Ohjaamojen verkoston edustajien monialaista uraohjausosaamista koulutuksilla, joiden tavoitteena on kehittää:

- Taitoa toteuttaa pidemmän tähtäimen ohjausta
- Tietoa siitä, mitä muut Ohjaamossa toimivat osaavat
- Osaamista hyödyntää muiden asiantuntemusta uraohjauksen näkökulmasta
- Yhteisen ymmärryksen rakentamista uraohjauksen tavoitteista, menetelmistä ja työtavoista Ohjaamoissa

Koulutusten tarkempi sisältö suunnitellaan Ohjaamokohtaisesti ja koulutus sidotaan kunkin Ohjaamon todellisiin työ- ja asiakastilanteisiin.

Uraohjauksen mallinnukset ja suositukset

Koulutusten lisäksi projektissa mallinnetaan Ohjaamojen uraohjauskäytänteitä ja uraohjauksen palvelumalleja. Perimmäisenä tavoitteena on luoda valtakunnalliset suositukset Ohjaamojen uraohjauksen laadunvarmistukseen.

Teksti: Projektipäällikkö Päivi Pukkila, HAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu, paivi.pulkkila@hamk.fi
Projektitutkija Taru Lilja, HAMK Ammatillisen osaamisen tutkimusyksikkö

URAA! -projektin toteuttavat Hämeen ja Jyväskylän Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Projekti toteutetaan 1.4.2018 - 31.8.2020 ja sen rahoittaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. URAA! -projekti kuuluu Osuva ohjaus – teemakokonaisuuteen, joka on osa opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallista Osuvaa osaamista -ESR-toimenpidekokonaisuutta. Osuva ohjaus –kokonaisuus tukee elinikäistä oppimista ja koulutuksesta työelämään siirtymistä. Projekti tekee yhteistyötä KOHTAAMO-hankkeen, TESSU- ja OSMO-projektien (ESR) sekä valtakunnallisen Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus Koordinaatin kanssa.

PISA 2015: ALUEELLISET EROT JA OPPILAANOHIJAUS?

2000-luvun alusta lähtien toteutetussa PISA –tutkimusohjelmassa alueelliset erot ovat olleet Suomessa varsin pieniä. Vuoden 2015 PISA-aineistossa kuitenkin pääkaupunkiseudun oppilaiden keskimääräiset tulokset olivat muuta maata parempia niin luonnontieteissä, matematiikassa kuin lukutaidossakin. Tarkemman kansallisen analyysin mukaan pääkaupunkiseudun hyvät oppimistulokset näyttäytyisivät selittyvän perheiden sosioekonomisen tason ja kulttuuripääoman ohella oppilaiden erilaisilla uraodotuksilla.

Oppilaiden koulutustasoa ja ammattiasemaa koskevilla odotuksilla ja oppimistuloksilla näyttää olevan yhteys. Tulosten perusteella voi ensin kysyä, missä määrin pääkaupunkiseudulla näkyvissä olevat monimuotoisemmat työmarkkinat ja ammatilliset verkostot sekä alueen laajempi jatkokoulutustarjonta vaikuttavat siihen, millaisena nuoret näkevät odotetun koulutustasonsa ja ammattiasemansa, ja miten tätä kautta kehittynyt oma tavoitteenasettelu on yhteydessä opiskelumotivaatioon ja suoritustasoon.

Toisaalla on havaittu, että osallistumisella urasuunnittelutaitoja edistäviin työmuotoihin (esim. työelämään tutustumiseen tai työharjoitteluun) sekä opituilla urasuunnittelutaidoilla on yhteys motivaatioon ja oppimistuloksiin. Edellä mainittuihin yhteyksiin liittyy monia tekijöitä, ja niiden samanaikaiseen tarkasteluun kannattaa suhtautua varauksella. Siitä huolimatta voi pohtia, missä määrin Suomessa oppilaanohjauksen kehittämällä voitaisiin ennaltaehkäistä oppimistulosten alueellisten erojen kasvua ja ylläpitää koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten tasa-arvoa. Tuoreen tutkimuksen mukaan Helsingin kaupungissa osallisuutta edistäviä työmuotoja vahvistamalla voitiin tehostaa oppilaiden siirtymistä toiselle asteelle kouluissa, jotka toimivat haastavissa olosuhteissa.

Jos oppimistulosten alueellisilla eroilla on yhteys oppilaiden erilaisiin uraodotuksiin ja toisaalta oppilaan sosioekonominen taso ja vanhempien koulutustausta liittyvät urasuunnittelutaitojen oppimiseen sekä koulussa että koulun ulkopuolella, voidaan kysyä, saavutetaanko opinto-ohjaukselle opetussuunnitelmassa esitetyt tavoitteet koko Suomessa. Onko perusopetuksen ohjauksella kaikkialla maassa yhtäläiset toimintaedellytykset tarjota nuorille riittävät mahdollisuudet tutustua jatkokoulutusvaihtoehtoihin ja työmarkkinoihin, jotta nämä kokemukset antaisivat tarkoituksenmukaisen pohjan motivaatiota ja opintomenestystä vahvistaville koulutustasoa ja ammattiasemaa koskeville odotuksille? Jos muualla maassa on pääkaupunkiseutua suppeammat mahdollisuudet tutustua erilaisiin koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoihin, tarvittaisiin jatkotutkimusta siitä, miten perusopetuksen ohjauksen tavoitteet ja työelämäyhteydet toteutuvat kaikkien oppiaineiden opiskelussa koko henkilöstön yhteistyönä. Lisäksi kannattaisi selvittää, miten oppilaanohjauksessa ja urasuunnittelun ohjauksessa hyödynnetään erilaisia uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia tutustua työmarkkinoihin, ja onko ohjaajilla ajantasainen osaaminen esimerkiksi sosiaalisen median käyttöön työmarkkinoita koskevien näkymien avaamisessa

Teksti: Projektipäällikkö Raimo Vuorinen, Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto, raimo.vuorinen@juu.fi
Yliopistotutkija Kari Nissinen, Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto

Teksti perustuu PISA 2015 Suomen pääraportissa elokuussa 2018 julkaistuun artikkeliin:

Nissinen, K. & Vuorinen, R. (2018) Alueelliset erot luonnontieteiden osaamisessa ja niitä selittävät tekijät: oppilaanohjauksella on merkitystä. In J. Rautopuro & K. Juuti (Eds.). *PISA pintaa syvemältä. PISA 2015 Suomen pääraportti*. Suomen Kasvatustieteellinen seura. Kasvatusalan tutkimuksia 77.

Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-5401-82-0>

TIETO- JA VIESTINTÄTEKNOLOGIAN OHJAUSKÄYTTÖÖN KESKITTYNYT KANSAINVÄLINEN KESÄKOULU OLI MENESTYS

Uuden teknologian ja sosiaalisen median käytön yleistymisen myötä on tunnistettu tarve modernisoida ja parantaa ohjauspalveluja sekä niiden saatavuutta. Samalla pohdinnan kohteeksi ovat nousseet tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden parissa työskentelevien tieto- ja viestintäteknologian käyttötaidot sekä niiden kehittäminen. Tämä tulisi huomioida myös entistä määrätietoisemmin alan ammattilaisten perus- ja täydennyskoulutuksessa. Aihe on valtakunnallisesti sekä kansainvälisesti ajankohtainen, koska tällaiselle osaamiselle on kasvava tarve.

Jyväskylän avoin yliopisto ja Koulutuksen tutkimuslaitos ovat kansainvälisellä kesäkoululla halunneet vastata tähän kasvavaan tarpeeseen. Elokuussa 2018 toteutettu viikon pituinen kansainvälinen kesäkoulu ”ICT in Guidance and Counselling” järjestettiin nyt kolmatta kertaa. Osallistujia oli 27 ja he tulivat Pohjoismaista, Baltiasta, Sloveniasta, ja Qatarista. Mukana oli tutkinto-opiskelijoita sekä kokeneita TNO- palveluiden toimijoita niin oppilaitoksista kuin työ- ja elinkeinoalan hallinnosta.

Tutkimuspohjaista ja yhteistoiminnallista

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö ohjauksessa on perinteisesti ollut tiedonjakoon painottunutta toimintaa. Kesäkoulussa osaamista laajennettiin tiedonjaosta sekä kahdenkeskeisestä vuorovaikutuksesta ohjauksellisten kysymysten yhteisölliseen työstämiseen sosiaalisen median mahdollisuuksia hyödyntäen. Teknologian käytön lisäksi, kesäkoulussa tarkasteltiin, miten teknologiaa voidaan hyödyntää erilaisissa ohjauksellisissa kysymyksissä ja lähestymistavoissa. Viikon pituinen kesäkoulu pohjautuu tutkija Jaana Kettusen viimeisimpiin tutkimustuloksiin siitä, mitä tieto- ja viestintäteknologian ja erityisesti sosiaalisen median käyttö ohjauksessa edellyttää.

Opiskelijoiden tekemiselle, kokeilemiselle sekä yhteistoiminnalliselle työskentelylle annettiin kesäkoulussa paljon painoarvoa. Kesäkoulun jokainen iltapäivä vietettiin interaktiivisissa työpajoissa, joissa osallistujat pääsivät tavoitteellisesti syventämään osaamistaan. Koska suurin osa kahdenvälisestä kommunikoinnista verkossa tapahtuu tekstipohjaisesti, viikon alussa kesäkoulussa harjoiteltiin tekstipohjaista kommunikointia sähköpostia ja chat-palveluja käyttäen. Viikon puolivälissä työpajoissa edettiin videovälitteiseen kommunikointiin, ohjauksellisten kysymysten yhteisölliseen työstämiseen, verkkokeskustelutaitojen kehittämiseen sekä aktiivisen verkkoläsnäolon ilmaisemiseen. Huomio kiinnitettiin myös tieto- ja viestintäteknologian ohjaukseen liittyviin eettisiin näkökulmiin.

Seuraava tieto- ja viestintäteknologian ohjaukseen keskittynyt kansainvälinen kesäkoulu järjestetään Jyväskylässä elokuussa 2018. Tervetuloa mukaan!

Teksti: Tutkimuskoordinaattori Jaana Kettunen, Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto, jaana.h.kettunen@jyu.fi

KIRJOITUSOHJEET AJANKOHTAISKATSAUSTA VARTEN

Ajankohtaiskatsauksesta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteisesti asettama valtakunnallinen Elinikäisen ohjauksen yhteistyöryhmä 2015 – 2020 (ELO-yhteistyöryhmä). ELO-yhteistyöryhmän työ perustuu elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategisille tavoitteille (Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:15 www.minedu.fi)

Ajankohtaiskatsaukset perustuvat ELO-yhteistyöryhmän vahvistamaan viestintäsuunnitelmaan. Vuonna 2018 ajankohtaiskatsaukset ilmestyvät

- tammikuussa (aineisto 17.1.)
- toukokuussa (aineisto 11.4.)
- syyskuussa (aineisto 20.9.)
- marraskuussa (aineisto 17.11)

Toimituksesta vastaavat:

Jaana Kettunen, varajohtaja ja tutkimuskoordinaattori, Koulutuksen tutkimuslaitos, jaana.h.kettunen@jyu.fi

Raimo Vuorinen, projektipäällikkö, Koulutuksen tutkimuslaitos, raimo.vuorinen@jyu.fi

Aiemmat ajankohtaiskatsaukset (lokakuusta 2016 lähtien) ovat luettavissa osoitteesta <https://peda.net/hankkeet/elotori>

Elinikäiseen ohjaukseen liittyvien artikkeleiden kirjoittaminen

- Elinikäiseen ohjaukseen liittyvät artikkelit ovat tervetulleita; myös ideoita kirjoituksiksi otetaan mielellään vastaan.
- Artikkelin pituus saa olla enintään yhden sivun (A4) mittainen mukaan lukien valokuvat ja logot
- Artikkelia kirjoittaessa on hyvä viitata lähdeaineistoihin, esim. linkit, www-sivut ja yhteystiedot lisätietojen antajasta koskien artikkelin asiasisältöä. Myös artikkelin tekstin kirjoittaja yhteystietoineen tulee ilmoittaa
- Artikkeleita sekä niihin liittyviä logoja ja/tai valokuvia toivotaan lähetettävän word-tiedostona sähköpostilla toimituksesta vastaaville raimo.vuorinen@jyu.fi ja jaana.h.kettunen@jyu.fi

